

EUSKALTZAINDIA

**EUSKAL
GRAMATIKA.
LEHEN URRATSAK I-II**

(GAI AURKIBIDEA)

**EUSKAL GRAMATIKA.
LEHEN URRATSAK.
(GAI AURKIBIDEA)**

**GRAMATIKA BATZORDEA
EUSKALTZAINDIA
1988**

EUSKALTZAINDIA
GRAMATIKA BATZORDEA

EUSKAL GRAMATIKA
LEHEN URRATSAK
(GAI AURKIBIDEA)

1988

GRAMATIKA BATZORDEA

Burua: Patxi Altuna

Buruordea: Pello Salaburu

Idazkaria: Patxi Goenaga

Idazkariordea: Maria Pilar Lasarte

Kideak:

Lino Akesolo

Miren Azkarate

Piarres Charriton

Andolin Eguzkitza

Jean Haritschelhar

Alan King

Jose M. Larrarte

Jose Antonio Mujika

Beñat Oyharçabal

Karnele Rotaetxe

Aurkibidea

Sarrera	9
Eglu I	11
Eglu (eraskina)	73
Eglu II	85

SARRERA

Aspalditik zeukan agindua Gramatika Batzordeak orain arte argira eman dituen hiru liburuetan agertzen diren gaien aurkibidea eginen zuela, nekeza egiten baita, sarri aniztetan, liburuak nola dauden taxutuak kontuan harturik, bila gabiltzan gauzak besterik gabe aurkitzea. Horra, bada, zergatik behar ziren aurkibide hauek atera.

Jakina; honelako lan bat egin hasi bezain laster konturatu gara orain arte idatzitako orrialde multzoan ez direla kontraesanak falta. Halakoak liburu gehienetan gertatzen baldin badira ere, guk nahiko genituzkeenak baino gehiago ageri dira, agian, gure kasuan. Ortografikoak ere barne, hasteko: *hondarkia* eta *ondarkia* (h-duna eta h gabea) ageri dira orrialde berean. Ez da esan beharrik hitz hau beti h-rekin idatzi behar dela. Baina ortografiatzko arazo xumeez gain badira bestelakoak ere, azalpenei eta dagozkienak. Gure liburuki hauek behin behinekoak direnez gero, ez gaitu arazo honek sobera kezkatzen oraingoz. Hain zuzen ere, bagenekien alde z aurretik horrelakoak sortuko zitzaizkigukeela eta halaxe suertatu da. Egunen batean, egun hori ere hurbilago dago orain hasi ginenean baino, guzti hau berriz ere idatziko behar denez gero, izango da astia, zalantzarik ez, kontraesan guzti hauek behar den bezala konpontzeko. Itzul gaitezen orain ondoren aurkituko dituzun orrialdeetara.

Argitaratu diren hiru liburuen (**Euskal Gramatika. Lehen Urratsak I; Euskal Gramatika. Lehen Urratsak I (Eraskina)** eta **Euskal Gramatika. Lehen Urratsak II**) gaien aurkibidea duzu eskuartean. Ordenaturik eman ditugu, liburu bakoitzaren gaiak bata bestearengandik bereiziz. Ohi den bezala, laburdurak ere maiz ageri dira. Horrela, "31 h." bezalako zerbait irakurtzen denean "31 eta hurrengoak" irakurri behar da. Halaber, noizbehinka aurkituko duzun puntu lodikote horrek "ikus" adierazi nahi du. Honelakoetan egiten den bezala erreferentzia nagusiak letra beltzez nabarmendu ditugu. Oharrak ere, behar izan denean, aipatzen dira: "161 oh.".

Ez da gauza gehiago esan beharrik. Lehenbiziko liburuari dagokionez, eta irakurle bezala ongi konturatu zarenez, 279 eta 282 orrialdeak trukaturik daude eta gauza bera suertatzen da 426 eta 427 orrialdeen artean. Aurkibide honetan arazoa konpontzen saiatu gara: beraz, hemen 279 bezala ematen dena, benetan 282 bezala aurkitzen da liburuan eta alderantziz.

Hirugarren liburuari dagokionez, berriz, azalpenak laburtzearren -TZE ematen dugu edozein izenen ordezkartzan (adib. *hartze, ikuste, jate...*); eta orobat -TZEN, -TZEKO, -TZEAN eta gainerako guztiekin. Ber gisan, -TU edozein partizipioren sinbolotzat hartzen da (*hartu, ikusi, jan, e.a.*). Era berean gainerakoak ere: -TUKO, -TUTA, -TURIK, -TUZ...

Adizki jokatuekin ere antzeko arazoak ditugu: forma perifrastikoak seinaltzeko, osagarri ez jokatua -TZEN, -TU eta abarren ondoan bi laguntzaile ezarriko ditugu, bata trantsitiboa eta intrantsitiboa bestea, beti ere hirugarren pertsona singularreko formetan. Hortaz, -TZEN DA, DU jarri dugu *jaten dut, etortzen zaie...* bezalako enordez. Aspektu markarik gabeko formak adierazteko laguntzailea bakarrik aipatzearekin aski dugu: **DAITEKE, DEZAKE** *ikus ditzakegu* edo *joan naiteke* bezalakoak adierazteko. Azkenik, forma trinkoak seinaltzeko, ETORRI-ren hirugarren pertsona singularreko forma ematen dugu: beraz, **DATORKE**-k *nagoke, dakarket* e.a. esan nahi du.

Gramatika Batzordeak laugarren liburuarekin lanean segitzen duen bitartean, hemen eskaintzen dugun material guzti hau baliagarri izango delako esperantzarekin kaleratzen dugu.

GRAMATIKA BATZORDEA

EGLU I

A

- a: adlatibo atzizkia: *Parisa* 373
 - galde marka: *dea?* 31, 502
 - mugatzailea: *mendia*: • artikulua
- a- (deklinabide singularrean) 356
- abantzu* 497
- aberats* (instrumentalarekin) 267
- ablatiboa* 323, 347, 403, 505; • leku-denborazko kasuak
 - frakzioak (*hamarretik zazpi...*) 200
 - " (*liburuetatik erdiak...*) 201
 - multzoak (*zazprietatik hoberena...*) 213
 - orduak 195
 - superlatiboa (*liburuetarik politena*) 281
 - tikan* 367
- aboro*: • *haboro*
- absolutua* 38, 322, 330, 331
 - adberbioak (*asko luzatu...*) 495
 - " (*bi ordu iraun...*) 454
 - eta partitiboa 407
 - forma 328
 - genitiboaren ordeztu (*gabonak aurretik...*) 420
 - predikatu osagarriak (*Ura ardo bihurtu zen...*) 257
- adberbioak* 38 h., 453-505; • aditzondoak
 - ablatiboarekin sortuak 406
 - partitiboarekin sortuak 413
 - partizipioak (*irekirik, -ta*) 254
- adbersatiboa* 437
- adibidez* 386, 431, 491
- adierazpen perpausak* 29
- adin* (*Adin gara...*) 269
- adina* (konparaziozkoa) 142

- adina** 199
- aditza** 20, 37, 43
- aditz izena** 266
- aditzlagunak** 453, 505; • adberbioak
- aditzondoak** 461-505
 - aditzaren ondoko bestelako hitzak 499
 - asko, guti* sintagma adberbial bezala 224, 230
 - bakunak 462
 - beste hitzak aditzondo gisa erabiliak 464
 - definizioa 453
 - denbora aditzondoak 472
 - eratorriak 462
 - eritzi adberbioak 498
 - esaera adberbialak 468
 - eta aditzlagunak 453
 - eta izenondoak (predikatu osagarriak) 264, 333
 - harridura perpausetan 35
 - konposatuak 463
 - leku aditzondoak 478
 - maila aditzondoak 493
 - modu aditzondoak 483
 - perpausaren osagarriaren egitura 41
 - posposizio adberbializatuak 359
 - sailkapen formala 461-469
 - sailkapen semantikoa 469-498
 - zenbateko aditzondoak 493
- adjetiboa** 41, 55, 241-312, 453
 - izen bereziekin 58, 65
 - zenbakaitzak (*haize izigarri bat...*) 175, 182
- adlatiboa** 322, 347, 373, 505; • leku-denborazko kasuak
 - eratorritako aditzak (*etxeratu...*) 375
 - orduak (*hamarretatik bostetara*) 195
 - ra arte* 395, 400
 - rako* 390

- adlatibo bukatuzkoa** 323, 393, 347
ados 260
AezkoA 61
agerian 359
agi denean, agidanean 365, 498
agi denez 498
agian 365, 471, 498
aginduak 33; • aginte perpausak
aginte perpausak 29, 32
-ago 262, 282 h., 475
-ago eta ...-ago (*zaharrago eta txarrago*) 287
-ago baino ...-ago (*polita baino politago*) 288
-agoko (*ederragoko...*) 243, 304
agur 511
agur t'erdi 193
ahaidegoa 126, 281
ahal den ...-en 282
ahalbait 282
ahalge, ahalke 261, 420
ahalik (eta) ...-en 282, 467
ahalke: • ahalge
ahantzi, ahaztu 344, 427, 429
ahoz behera 432
aidean 491
aiher 260
ai! 507, 509, 510
ai- (*ailedi...*) 513
-ail (*gorrail...*) 274
aise 284, 490
aita 59, 125
aitaren 509, 511
aitatxi 59
aitona 311
aitzi 440

- aitzin-gibel* 355
aitzinean 443
aitzitik 406
-ak (sinkretismoa) 327-328, 341; • *ergatiboa*, plurala
-ak gatik 434
akort 260
akusatiboa 330; • *objetua*
al: esklamazioetan (*Itoko al haiz!*) 513
galde marka 31, 501-502, 504
ala: *Ala Jainkoa!*... 35
juntagailua 32
alajaina 510
alargunTSA 72
aldamenean 358, 359
alde: interjekzioa 511
leku adberbioak 481
posposizioa 329, 419, 440, 445
zenbakaitza 174
alde bat 492
alde egin 340
aldean 358, 440, 443
*alderdi politiko*en izenak 62-63
alderen alde 419
aldian-aldian 362, 476
aldian baino aldian ...-ago 287
aldian behin 476
aldiaren luzea 454
aldien adieraztasuna 218
aldiz (= *bider*) 218, 431, 477
alegia 143
alfer 465
alferrikako 413
alokutiboa 72, 75-76, 117-118
ama 59, 125, 509, 511

- amabitxi* 59
- amatxo* 59
- amets egin* 427
- amona* 311
- andana bat* 235
- andere* 307, 310
- andereño* 307
- andre*: • *andere*
- ango (eguneango...)* 302, 367
- anitz* 23, 158, 180, 228, 275, 276, 466, 496
- anitzez* 284
- anizkun* 214
- antz (gorriantz...)* 274
- antza* 498
- antzean* 440, 445
- antzera* 419, 440
- apal* 466
- apika* 498
- aposizioa* 306-312
 - bera (han berean/bertan)* 150, 479
 - leku-denborazkoetan (hor goian, bart arratsean)* 470, 477, 483
 - mailakatzailleekin (neska bat oso polita)* 298-300
 - partizipioa (haur bat ongi ikasia)* 251
- apur(txo) bat* 234, 284, 497
- ar (donostiar...)* 244-245
- arabera, arauera* 374, 419, 440
- arauaz* 440
- ardura* 374, 473
- arduratu* 429
- are ...-ago* 289
- areago* 291
- arean* 404, 498
- arestian* 361

- argi* 465-466
Argia 62
ari 202, 340, 362-364
arian-arian 365
arin 466, 474, 490
arra-arran 362
Arrano Beltza 63
arrano pola! 511
arras 225, 275, 457, 493
arren 436-437, 511
arrant/arrunt 225-226, 230, 275, 457, 493
arte 195, 335, 394, 395, 440, 445
artean: denbora adberbioa (= *bitartean*) 361
denborazko posposizioa (= *arte*) 394, 475
lekuzko posposizioa 349, 358, 359, 440
arteino 394, 398
artera 440
arteraino 394, 398
artetik 440
artikulua 57 h., 75, 130-137, 158, 173-183
absolutuarekin (-a, -ak) 331
aditzondoetan (*zabal-zabala...*) 467
-ago(a) 283
arte-rekin (*azken eguna arte...*) 401
artikulturik ez (*baso bat ur...*) 186
" (-izat) 446
" (*Ura ardo bihurtu zen...*) 257-264
atributoa 333
bat-ekin (*bata*) 163
beste-rekin 240
-egi(a) 294
ergatiboarekin (-ak, -ek) 336
franko-rekin 232
gauerdi(a) 194

- gutiak* 230
- instrumentalarekin 431
- leku-denborazko kasuetan 352
- mailakatzailleekin (*oso gizon petrala...*) 297
- oro*-rekin 237-238
- partitiboarekin konparatuta 412
- partizipioekin 252
- superlatiboarekin (*beranduena...*) 475
- urteak eta datak (*1813(a)...*) 196
- zenbakiak izendatzean (*bata, bia...*) 203-204
- zer*-ekin (*Zer gizona!...*) 34
- artio* 394
- aski* 228, 234, 235, 277, 411, 427, 494, 496
- asko*: aditzondo gisa 496
 - maila adberbio gisa 228, 276-277, 296, 494
 - zenbatzaile gisa 23, 158, 222-227, 230, 231, 411
- askoa(k)* 228
- askotan* 354, 361
- askoz* 284, 431
- aspaldi, aspaldian* 472, 474
- astebete*: • *bete*
- astegunak* 60, 64
- asto* 269
- at* 440
- atertu* 340
- ats* (*gorrats...*) 274
- atzean* 358, 443
- atzeko zurrera* 491, 492
- atzera* 473
- au*: artikulua hurbila (*etxeau*) 144
 - diptongozko bukaera (*lau*) 197, 202; • diptongozko bukaerak
- aukera galderak*: • galderak
- aukeratu* 132

aunitz 228; • *anitz*
aupa 509
aurka 440
aurre 174
aurrean 358, 419, 443
aurren 280
aurrena 475
aurrenik 212, 467
aurretik 420
aurtemein 473
aurten 460, 464
ausaz 498
azentua 271
azkar 474, 490
azken 138, 211, 280
azkena 475
azkeneko 211
azkenekorik 212
azkenengo 211
azkenik 212
Azkoitia 60-61
Azpeitia 60-61, 64
azpian 358, 359, 419, 443

B

ba 503
ba-: baiezko marka 36, 47, 502
 baldintzazkoa 501
bada 505
badaezpada 492, 498
bai 34, 503, 512
bai horixe 145
bai-ez galderak: • galderak

- baietz* 504
- baiezko* 504
- baiezko perpausak* 35, 410
- baieztu* 504
- baina* 22, 509, 511
- baino* 283, 285
- bainoago* 292
- baita-* (*baitan* etab.) 70, 349, 420
- baitako* 368
- baitan* 355; • *baita-*
- baitango* (*baithango*) 368
- baitare* 501
- baitarik* 352; • *baita-*
- baitezpada* 492
- bakarrak* 227
- bakoitz* 101, 103, 121, 214
- bakun* 214
- bakunak*: *aditzondoak* 462
 - izenak* 71
 - izenondoak* 249
- baldinba!* 512
- baldintzak* 94, 95, 371, 410
- baliatu* 429
- balio* 335
- bana* 215 h.
- banaka* 217, 489
- banazka* 217
- bantzut* 511
- bapatean* 168, 361, 468, 476
- bapatera* 168
- barik* 441
- barna*: • *barrena*
- barnean* 443
- barra barra* 227

- barrena, barna* 441, 482
- barrean* 441
- barru* 335, 441, 443, 445
- bart arratsean* 470, 477
- BasaburuA* 61
- baserri izenak* 62
- baso bat ur* 183
- bat* 158, 162-187
 - apozizioa (neska bat oso polita)* 298
 - eta -en bat* 92-93; • *-en bat*
 - komunztadura* 206
 - zenbakiekin (hamabi(ren) bat...)* 191
- bat batean: • bapatean*
- bat edo bat* 92, 167
- bat edo beste* 103, 168
- bat edoren bat* 92
- bat ere* 98-99; • *batere*
- bat etorri* 169
- bata* 163, 170, 198
- bata beste* 110
- batak eta besteak* 104
- bataz beste* 432
- batbedera* 101, 121
- batean* 164
- batek badaki* 168
- batekoa* 165, 205
- baten bat* 92, 167, 168, 423
- baten batzu* 168, 423
- baterra* 169, 427
- baterra edo bestera* 492
- batere* 94, 98-99, 278, 466, 497
- batez ere* 169, 468, 492
- batik bat (batipat)* 468
- BatikanoA* 60

- batzu* 99, 104, 168, 169, 220
- batzuak* 171
- batzuk* 172
- batzutan* 361
- bedera* 215
- bederazka* 217
- bederen* 499
- bederik* 499
- begibakar* 270
- begiondoko* 369
- begira* 509
- begiratu* 344
- beha* 421, 444
- beharrik* 511
- beharbada* 471, 498
- behartsu* 267
- behatu* 344
- behazak honi!* 512
- behean* 355, 359
- beheiti* 345, 355, 441
- beheitian* 355
- behera* 355, 374, 441, 445, 482
- beherako* (= *diarrea*) 377
- behiala* 463
- behin* 218, 473, 476
- behin batean* 477
- behin-behinean* 477
- behin-betiko* 477
- behin-edo-behin* 473, 476
- behin ere* 477
- behindanik behin* 477
- bebingo baten* 477
- behinik behin* (*behinipchin*) 81, 85, 468, 499
- behintzat* 81, 85, 498, 499

beldur 225, 226, 261, 420
benaz 491
bene-benetan 491, 492
benetan 365, 491
benturaz 498
ber 148-149
ber- (*bera, berau...*) 147, 152, 156
bera 82-83, 118, 147-155; • *ber-*
beranduraino 397, 399
beransko 272
beraren 116
berariaz 491
berau: • *ber-*
beraz 156, 505
berba egin 340
berbera 155
berbertan 155
berdin 149, 260, 457, 494, 496
berdintasuna 294
bere (*izenordaina*) 101, 114-116
be(re) (*partikula*) 500; • *ere*
bere burua: • *burua* (*bihurkaria*)
bereak eta bi/bost 192
berean 477, 479
berchala 463
berchalakoan 361, 474
bereon 479
berez 156
bertatik bertara 406
bero 261, 268
berori 75, 77; • *ber-*
beroriek 77
berretan 361
berri (= *albiste*) 67

- berriki* 473
berrindartuak (*berbera...*) 155
berriro 473, 488, 490
berriz 464, 473, 491
bertan 151, 361, 470, 477, 479-480, 483
bertan behera 480
bertantxe 146, 361, 480
bertatik bertara 480
berton 137, 477, 479
bestalde 441
beste: konparaziozkoa 142
 nolakotzailea 103-105, 168, 221, 239, 240, 431
beste behin 476
besteak beste 105
bestela 33, 463, 487
bete: *elgarren bete zeuden* 421
 instrumentalarekin 431
 kolkoa bete diru, baso(a) bete esne etab. 185
 urtebete, astebete etab. 186, 199
beti eta ...-ago 286
betidaino 395, 399
betidanik 474
betiko/betirako 382-383
betiro 474
bezain 142, 295; • *berdintasuna*
bezala 450, 487
bezanbat 142
bi 163, 187, 192, 202 h.
bia 165; • *biga*
bida: • *biga*
bidali 132
bidanazka 217
bide: = *bi*: • *biga*
 bide izatea 260

- partikula 501-502
- bide batez* 169, 492
- bider* 215, 218, 469, 477
- biderkatzaileak** 214
- bidez* 441
- biga (bida, bide, bia)* 161-162, 187, 203
- biga bostetan* 192
- bigarren* etab.: • -garren
- bigarren objektoa** 342; • objetua: zeharkakoa
- bigarreneko, bigarrengo* 211
- bigarrenekorik* 211
- bigarrenik* 212
- bihurkariak:** • izenordainak
- bihurtu* 132, 256, 257, 448
- bikain* 466
- bikoitz* 214
- bikun* 214
- bila* 421, 444
- bilakatu* 256, 448
- bildur:* • *beldur*
- bina* 216
- binaka* 217
- binazka* 217
- birde* 211
- birritan* 218, 361
- bitan* 218
- bitartean* 361, 441
- bitartez* 419, 438, 441
- bixi* 271
- bizidunak eta bizigabeak** 57, 70, 213-214, 348, 355, 367, 372, 374, 388, 393-394, 404, 420, 424, 443
- biziki* 226, 275, 284, 299, 457, 490, 493
- bizirik* 264, 490
- BizkaiA** 60-61, 64

- bizkar* (posposizioa) 439, 441
- bizkarretik* 441
- bizpahiru* 190
- bizpahirulau* 190
- blai-blai* 274
- bokatiboa* 84, 86, 334
- bortz* 160, 192
- bospasei* 190
- bost* 160, 192
- bostehun, bortzehun* 161
- burko* 369
- buru* (*baita*-ren ordezkari) 349-350
- burua* (*bihurkaria*) 105
- buruan* (posposizioa) 358, 438, 441
- buruko* 369
- bururen buru* 419
- buruz: bere buruz...* 441
 - ikasi, jakin...* 432
 - posposizioa 345, 438, 439
- bustidura: • palatalizazioa*

D

- da: •-ta*
- dagoen dagoenean* 366
- dagoeneko* 386, 475
- daino* 394-395
- dainoko* 403
- dako: •-tako*
- danik* 395, 405, 460
- daniko (aspaldidaniko)* 407
- dano* 394-395
- data* 196, 211, 219

- datiboa** 38, 322, 342, 390 h.
aditzondoak 459
Biak ari gara hiruei 202
ekin, eutsi etab. 339
hil zitzaion 127
- deabrua* 511
debru 269
DeiA 62
deino 395
deiturak 308
deklinabidea 20, 202, 315-451
deklinagaia 324, 326
dena(k) 158, 236
denbora 138, 333, 354, 360, 375, 394 h., 426, 430
denbora aditzondoak 469-471, 472
denda (taberna...) izenak 307, 308, 417
desohorezki 487
destinatiboa 117, 323, 377, 387, 420, 437, 424, 505
determinanteak 239; • determinatzaileak
determinatzaileak 55, 57, 130-240, 458
determinazioa: • artikulua
deus 98; • ezer
dexente 234, 277, 284, 493
-di (ablatiboa: *inundi*) 404
diatesia 330
diferentzia 431
-dik 403; • ablatiboa
dimititu 335
-dino 394
diptongo bukaerak(-ai, -au etab.) 355
distributiboak 215
-do (*egundo* etab.) 394
dohatsu 260
doi 497

Don 311
Donostia 61-62
dotore 266
dozena 185
-drano 394
dударик gabe 498
duela (= *orain dela*) 333, 340
-dun 243, 245
duro 162
dut 22

E

eder 227
edo: joan edo da 502
 zenbatzaileekin: *bi edo hiru...* 189-191
edola (bere)/edolan/edolarik 485, 499
edonoiz 463, 472
edonola 463, 484
edonon 463, 480
edonor 93
edozein 119, 239-240
edozelan 484
edozer 93, 239-240
eduki 447
egarri 261, 268, 333
-egi 262, 293, 475
egiazki 488
egilea 336, 421, 433, 435; • *ergatiboa*
egin 46, 132, 256, 340, 418, 499
egoera (beldur, gose, bero...) 261
egon 132, 256, 257, 362-364, 409
eguerdi 194
egun (aditzondoa) 474

egun on 512
egunak (datetan) 196
egundaino 394, 474
egundik 474
egundo 394, 474
egunean egunean 474
eguneko, egungo 474
egunen izenak: • *astegunak*
egunero 474
egunetik, egundik 474
egunetik egunera 474
egunez egun 474
egungo 474
egungo egunean 474
egunkari (aditzondoa) 474
eguraldia 340
eguzki 60, 133
ehizean 362
ehun 192
ehun eta (bat) 161
ehuneko 200
ehunen 200
ei 501
-ekila (*aitarekila*) 428
ekin 339, 344
-ekin: • *soziatiboa*
ekonomi 246
ekonomiko 245
-ela: • *-la*
eliz (ondoan) 420
elkar 70, 107-112, 351
elkarkariak: • *izenordainak*
eman 132, 447

- en*: destinatibo zaharra 384
 - frakzioetan 200
 - izenlagun atzizkia: • genitiboa
 - konparaketa atzizkia 262, 279, 298-299, 467-468, 475
 - subordinazio marka: • -*n*
- en bat* 92-93, 132, 166 h., 191, 219, 423
- en batzu* 423
- ena egin* (*Ez egin astoarena!*) 418
- endako*: • destinatiboa
- ene* 86, 112, 419, 508, 509, 511
- enean* (adib. *izanenean*) 371
- enean, -enera...* (adib. *Igonerenean*) 309, 417
- enfasia* 124, 150-151, 192, 235, 272, 290, 410
- engan-*: • -*gan-*
- engo* (*bigarrengo...*) 211
- entzako* 377, 388
- entzat* 444; • destinatiboa
- enumerazioak* 261
- epa* 509
- erabat* 275, 457, 493
- eragin* 344
- eragiketak*: • kalkuluko eragiketak
- erakundeen izenak* 60
- erakusleak* 34, 58, 65, 118, 130, 137-157, 298, 471, 478, 513
- eranskaria* (hizkuntza) 317, 327
- eratorriak*: aditzondoak 462
 - izenak 71
 - izenondoak 249
- erazi* 345
- erdi* 193, 199-201, 493
- erdian* 359
- ere* 81, 85, 95, 100, 481, 486, 500
- eretzera* 441

- ergatiboa** 38, 322, 330, 335, 344, 459
 - aditzondoak 459
 - datak (*martxoak* 7...) 198
 - eta ergatiboa 368, 417
- eritzi aditzondoak** 471, 498
- erlatibozko perpausak** 65, 143-144, 299, 416
- Ermua* 61
- eroso* 466
- erraz* 267, 466, 490
- erreflexiboak:** • bihurkariak
- errege* 59
- ErrenteriA* 61
- errepikatzea** 48, 155, 237, 270, 274
- erruz* 227
- esaerak:** • esapideak
- esaka* 489
- esakerak:** • esapideak
- esapideak:** adberbio gisakoak 468
 - adlatiboarekin 375
 - bai horixe, horixe baietz* 145
 - bat-ekin* 168
 - beste-rekin* 104-105
 - bezala* eta abarrekin 451
 - denborazkoak 476
 - duela hamar urte...* 340
 - erakusleekin 142
 - esklamatiboak 512
 - genitiboarekin 418
 - inesiboarekin 362, 365
 - instrumentalarekin 432
 - interjekzio gisakoak 511
 - Karmeleta biok...* 218
 - konparatiboarekin 286
 - lekuzkoak 482

- moduzkoak 491, 492
- partitiboarekin 414
- superlatiboarekin 282
- esate baterako* 143, 386
- esateko* 386
- eskaini* (-*tzat*-ekin) 447
- eskakizuna* 33
- eskas* 191
- eske* 421, 444
- esker* 345, 441
- esker mila* 193
- eskerrik asko* 512
- esklamazioak*: • harridura perpausak
- esku* (posposizioa) 441
- eskuar* 244
- esne botila bat, botila bat esne* 183 h.
- et!* 510
- eta* 250, 253
- eta biok* etab. 124-125, 218
- etako* 213, 369; • leku-genitiboa
- etan* 194, 213, 281, 362; • inesiboa
- etara* 195; • adlatiboa
- etatik/-etarik* 195, 213, 281; • ablatiboa
- etsi-etsian* 365
- etxe* 125
- etxen* 355
- etziko/etzirako* 382-383
- eup* 507, 509
- euria ari DU* 340
- euritako* 369
- Euskadiko Ezkerra* 64
- euskal* 245, 420
- euskalkiak eta euskara batua* 21 h.
- euskara batuAN* 432

- euskaraz* 431, 432
eutsi 339, 344
ez 35, 47, 503
ez beste 105
ezabaketa: izena izen sintagman (*bost txiki...*) 54, 118
izenlaguna (*etxera noa...*) 125
osagarria komuntaduari esker 39, 121
zu *eta biok* egituran 124
ezarian-ezarian 365
ezean 504
ezelan 484
ezer 94
ezertxo 100
ezetz 504
ezezik 504
ezezko 504
ezezko perpausak (ezeztapenak) 35, 43, 84, 86, 94, 95, 278, 408, 412
ezeztu 504
ezik 504
ezin 35
ezin ...-ago 288
ezinago 288
ezinbestean 365
ezjokatuak: • perpausa
ezker-eskui 355
eztare 501

F

- falta dut/zait* 344
fonetika (marka fonetikoak maila adierazteko) 271-272
franko 232, 275, 411, 494, 496
frakzioak 199

frango: • *franko*
frantziar, frantses 244
funtzionatu 335

G

-ga-: • *-gan-*
gabe 94, 412, 441, 445
gaberik 441, 445
gabez 441
gai 260, 267
gaia 430
gain 441-442
gain-behera 482
gaindi 406, 442
gainean 359, 419, 441, 443
gainera 374, 442, 464
gainerako 377
gainerakoan 365
gaingiroki 489
-gaitik 435; • *-gatik*
gaitz 261, 267
gaixo 243
gaizkiago 283
galde 421
galdegaia 20, 44, 79, 85, 122
galdekariak: • *galdetzaileak*
galderak: aukera *galderak* 31
 bai-ez galderak 31, 85, 94, 409
 zati galderak 32, 45, 85, 86, 410
 zehir galderak 30
galdetzaileak 32, 34, 87, 471, 501
galdu 344
-gan 355; • *-gan-*

- gan-* 70, 117, 322-323, 348-352, 353, 356, 420, 444
- gana* 374
- ganaino* 393
- ganako* 377, 387
- gandik* 404-405
- gandiko* 407
- gango* 367-368
- ganik* 352, 404-405; • -*gan-*
- ganiko* 407
- gara* 22
- garaiz* 361
- garbi* 466, 490
- garbiki* 488
- garren* 196, 197, 209
- garrenik* 212
- garreneko, -garrengo* 211
- garrenekorik* 212
- garri* 243, 249
- gatik* 444; • *motibatiboa*
- gauaz* 361
- gauean* 355
- gaue(ra)ko* 383-384
- gauerdi* 194
- gaur zortzi* 219
- gaurdaino* 395, 397, 399, 474
- gaurdanik* 474
- gaurgeroz* 474
- gaurtik* 474
- gauza* 260
- gaz* 427, 428
- gaziantz* 274
- gaztesko* 272
- gaztetan* 360
- gaztetango* 368

- gehi* 215
- gehiago* 186-187, 191, 283, 496
- gehiagi* 293, 496
- gehien* 280, 496
- gehienetan* 361
- generikoa* (balio) 175, 182
- generoa* 72
- genitiboa* (-en) 241-242, 301 h., 323, 368, 389, **414**; • leku-
 - genitiboa*
 - datak* 196, 198
 - esapide esklamatiboetan (Egunaren ederra!)* 513
 - eta datiboa (nere ama hil da = ama hil zait)* 344
 - frakzioak* 201
 - izenordain indartuetan* 86
 - posposizioekin* 443
- gentilizoak* 244, 247
- gero* 33, 56, 458-459
- gero(ago) eta ...-ago* 286, 287, 477, 482, 493
- geroenean* 361, 475
- gerok* 79
- geroko/gerorako* 382-383
- geron* 112
- geroztik* 406, 474
- gerriko* 369
- gertu* 481
- Getaria* 61
- geu* 79
- geure* 112
- gibelean* 443
- Gipuzkoa* 61
- Gipuzkoa(KO) plazu* 307
- giristino* 246
- gisa* 442, 445, 450
- gisara* 442, 445

- gitxi* 229; • *guti*
- gixaja* 73
- gizaixo, gizajo* 72-73
- gizon!* 509
- gizonki* 487
- gn.* (= *-garren*) 209
- gogara* 374
- gogor* 264-265, 465, 490
- gogoratu* (*zurekin ala zutaz?*) 427
- gogorki* 275
- gogotik* 406, 464-465
- goian* 355, 359, 443, 483
- goiti* 345, 355, 442
- goitian* 355
- goizean goiz(ik)* 478
- goizik* 474
- gora* 355, 374, 442, 482
- gorako* 377
- gorrail* 274
- gorrats* 274
- gorriantz* 274
- gorriska* 273
- gorritsu* 274
- gorroto* 69
- gose* 225, 261, 268
- goxo* 271
- gu* 75, 76
- guhaur* 79
- gure* 127
- gurean* 418
- gutara* 357
- gutarik* 357
- guti* 158, 227, 229, 288, 411, 496
- gutiago* 282, 288

gutien 282
gutienez 499
gutti 229; • *guti*
gutunak 196
gutxi: • *guti*
guzti 158, 159, 225, 236, 237
guztiz 275, 457, 493

H

haatik 406, 437
haboro 283, 496
hagitz 275, 457, 493
hain 142, 270, 295, 299, 493
hain segur 492
hain zuzen 492, 498, 505
hainbat 141, 227, 287
hainbertze/hainbeste 141, 227
hainbestean 354, 365
hainbesteraio 402
haizu 260
hala 140, 486
hala beharrez 492
hala ere 487, 501
hala eta guztiz 487
hala hala 143, 487
hala-hola 486, 492
hala nola 143, 484
halaber 156
halako 140, 218
halarik 486
halatsu 486
halaxe 146, 486
halaz 460, 486

- hamabortz, hamabost* 160, 219
hamaika/hameka 160, 192
hamaiketakoa 193
hamazortzi 160
han 140, 478
han-hemen 482
han-hor-hemen 482
hanbatenaz 287
handi 69, 226
handik 403
handik har(er)a 376
handiki 488
handiro 488
handitzar 273
hankaz gora 432
hantik 403
hantik harat 376, 406
hantxe 146, 479
hara 140, 374, 509
hara han 141
hara hemen 141
haraindik 406
harat-hunat 482
haratago 431
haren 114-116
harez gero/harezkero 475
harridura perpausak 29, 34, 419
 Alai ASKOA zen gure mutila! 276, 296
 Gaixo bekataria! 243
 Hau duk beroa! 143
 interjekzioak: ikus.
 Nere poza! 419
 ONDO gazterik hil zen gizagajoa! 277, 296
 Sagardoaren gozoa! 268

- zer harridurazkoa 88
- harrigarri* 261
- harroko* 272
- hartako* 386
- hartantxe* 146
- hartara* 491
- hartu* 132, 257, 447
- haserre* 261
- hau* 139, 143; • erakusleak
- hau da* 143
- hau da, hau!* 512
- hautatu* 132
- hauxe* 34, 89, 139; •-xe
- hei* 511
- hemen* 140, 460, 464, 478
- hemen bertan* 480
- hemendik aurrera* 406, 476
- hemendik goiti* 476
- hementxe* 146, 479
- hemezortzi* 160
- HendaiA* 61-62
- herabe* 421
- heren* 199, 211
- herenegun* 211, 463
- herengusu* 211
- herioan* 364
- herori* 79, 151
- herorren* 112
- HerriA* 62
- herrian eta herriarengan* 70
- Herri BatasunA* 60, 64
- herrien izenak:* • leku izenak
- heu* 79, 151
- heure* 112

- hi* 75, 84, 86
- hihaur* 79, 151
- hika-mika* 492
- hilabete* 186
- hilabeteak* 60, 64, 196
- hire* 112
- hirugarren pertsonako izenordainak* 82, 151 h.
- hirukoitz* 214
- hirukun* 214
- hiruna* 216
- hirunaka, hirunazka* 217
- hirur-* (*hiruretan* etab.) 161
- hirurehun, hiru ehun* 161
- hirurkun* 214
- hirurogei* 160
- hirutan hogei* 160
- hiruzpalau* 190
- hitan* 357
- hitanoa*: • *alokutiboa*
- hitz egin* 340
- hitz elkarketa* 20; • *konposatuak*
- hitz ordena*: *adjetiboa* 241-242, 243-246
 - aginte perpausetan* 33
 - aski* (*mailakatzaila*) 277, 494
 - asko* (*mailakatzaila*) 494
 - ba-* 503-504
 - bat* 162
 - behintzat eta antzekoak* 499, 500
 - bi* 188
 - erakusleak* 139
 - ere* 500
 - ez* 503-505
 - gure Peru, Peru gurea* 417
 - hain zuzen eta antzekoak* 505

- harridura perpausetan 34, 512
- izen sintagma 319
- izenondo bat baino gehiago denean 247
- izenondoaren mailaketan 270, 275
- luzeeraren eragina (izenondoena) 248
- luzeeraren eragina (osagarriena) 44
- nahikoa* (mailakatzailea) 277
- ordinalak 212-213
- partikula modalak (*omen, ote, bide, al...*) 501, 503-504
- perpaus bakuneko osagarriak 42-49
- samar* 277, 494
- zenbatzaile zehaztuak 159
- zenbatzaile zehaztugabeak 220-240 *passim*
- hobe* 261, 283, 288
- hobeago* 289
- hobeki/hobeto* 288, 488
- hoberen* 280
- hobeto* 488; • *hobeki*
- hobetoago* 488
- hobetoxeago* 488
- hogeita(bat), hogei eta (bat)* 160
- hogeitabost (hogoitabortz)* 192-193
- hogeitamar, hogei eta hamar* 160
- hogerleko* 162
- hola* 486
- hola-halako* 486
- hola-hola* 492
- holan* 460, 486
- holanik* 460
- hona* 140, 374, 479
- hona hemen* 140, 141
- honako hau* 89
- honan* 486
- honara* 479

hondarraren hondarrean 365, 418
honela 140, 486
honelako 140
honelakoxe 147
honelatsu 486
honelaxe 146, 486
honelaxeko 147
honelaxen 486 oh.
honen 142, 295, 493
honenbat 141
honenbertze/honenbeste 141, 231
honenbesteraio 402
honenbestexe 147
honera 479
honetara 491
honexenbeste 147
honez gero/honezkero 386-387, 475
honuztu 393
hor 140, 355, 464, 478
hori: • erakusleak
horixe 145; •-xe
horixe berbera 156
horra 140, 374
horra hor 141
horratik 406, 437
horrela 140, 463, 486
horrelako 140
horrelakoxe 147
horrelatsu 486
horrelaxe 146, 486
horrelaxeko 147
horren 142, 295, 493
horrenbat 141
horrenbertze/horrenbeste 141, 231

horrenbestera 402
horrenbestex 147
horretara 491
horrexenbeste 147
horrez gero/horrezkero 475
hortaz 142, 433, 505
hortxe 146, 479
hots 143
hotx (ur hotxa) 271
hotz 55, 226, 261, 268
hotzantz 274
hura 151 h.; • erakusleak
huraxe: •-xe
hurbil 191, 267, 481
hurbila (mugatzailea) 136, 144-145, 355
hurbildu 345
hurko 369
hurren 191, 280
hurrengo arte 400
husna 216
huts 204, 216, 266

I

-i: • datiboa
ia 497
iadanik 386
iaz 361
ibili 335, 362
ibilki 488
idatzizko hizkuntza 22 h.
iduriz 498
igeri 492
igerian 362

- iharduera** 362
ihardun (jardun) 338, 362-363
ihesi 492
-ik 395; • **partitiboa**
-ikako, -iko 413, 489
-ikan 367
ikara 261
ikaragarri 493
-iko: • -ikako
ikusten naiz 107, 111
ilargi 60, 133
ilunskia 273
indartuak: adberbioak 460, 475
erakusleak 145-155
indefinituak 471, 472; • izenordainak: mugagabeak
inesiboa 322, 347, 354; • leku-denborazko kasuak
adberbioetan 465, 490
datak 196
elurretan 133
esapide adberbialetan 482
eta leku-genitiboa 302-303, 368
fosildurik (hemen, aurten, holan) 460
ilargian, ilargitan 133
iraupena (hiru egunean/egunetan egon) 454
multzoak (bederatzietan handiena) 213
orduak 194
superlatiboarekin (**liburuetan politena**) 281
informazioa/informazio berria 40, 44, 121-124
inguru 174, 191, 335, 442
inguruan 419
-ino 394
inoiz 98, 460, 463, 472, 474, 486
inoiz edo behin 474
inoiz edo berriz 474

- inoiz edo beste* 474
inoizka 474
inola (ere) 95, 463, 484, 498, 501, 504
inolaz 485
inon 95, 463, 480
inondik ere 406, 481, 492, 504
inondik inora ez 481
inor 88, 94, 103
inora 486
inortxo 100
instrumentala 285, 323, 428, 505
 adberbio balioa (*oinez...*) 133, 465, 490
 askoz/anitez 284
 beste-rekin (zutaz beste...) 105
 denbora 360, 361
 diferentzia adierazteko (*buruaz handiago*) 285
 egilea (*jainkoa deabruaz tentatua izan zen...*) 336
 eta sozietiboa 427, 428
 fosildurik (*inoiz, halaz*) 460
 iraupena (*bi astez...*) 333
 lau metroz luzatu 454
 pozaren pozaz... 418
instrumentaltasuna 426
intentsiboak: • indartuak
interjekzioak 507-513
intonazioa 31, 33, 508
ipurdiko 369
iragangaitza eta iragankorra 332, 336 h.
irakasle 307
irakin 338
iraun 335, 338
irian 442
iritziz 492
iruditu 256

- Iruñea** 61
- isilik** 264
- isilpekoak:** • ezabaketa
- itsu-itsuan** 365
- itsuski** 275
- itxuraz** 471, 498
- izaki** 488
- izan** 256, 258, 363-364, 417
- izan ere** 505
- IzarrA** 62
- izeba** 59, 311
- izena:** adberbializatuak 374
 - adjetibo modura erabiliak (*bildur* etab.) 261
 - arruntak 57
 - bakunak 71
 - bereziak 57, 131, 165
 - bizidunak eta bizigabeak: ikus.
 - eratorriak 71
 - partizipioa izen bihurtua 254
 - izen sintagmaren ardatza 53
 - kategori aldaketak: ikus.
 - konposatuak 71
 - neurgarriak eta neurgaitzak: ikus.
 - pertsona izenak: ikus.
 - propioak 61 (oharra); • izen bereziak
 - saikapena 56
 - zenbakarriak eta zenbakaitzak: ikus.
- izen sintagma** 38, 41, 53-312, 454
- izenburuak** 334, 346
- izendatu** 132, 448
- izenlagunak** 65, 125, 242, 250, 263, 300-305, 346, 415
- izenondoak** 35, 91-92, 132-133, 237, 247-300, 465
- izenordainak:** bihurkariak 87, 101-102, 105, 112-117
 - elkarkariak 107-118

erakusleak izenordain gisa 139; • erakusleak
galdetzaileak: ikus.
hirugarren pertsonakoak: ikus.
indartuak 78
mugagabe gisa erabiliak 131
mugagabeak (galdetzaileetatik erakarriak) 91-103
nolakotzaileak izenordain gisa 239
persona izenordainak 75-87, 356
zehaztugabeak 87-105

izerdi 261

izigarri/izugarri 225, 243, 275, 304, 493

izkutuan 359, 488

izkutuki 488

izu-zaparradan 364

izugarri: • *izigarri*

J

jabe 444

jabetu (instrumentalarekin) 429

jadanik 473

Jainko 60

jakina 498, 512

jardun: • *ihardun*

jarraiki 344

jarraitu 339, 344

jarrera: • *iritzi adberbioak*

jator 466

jaun 307, 310

Jaungoikoa 60

Jesus! 509

jo 339, 447

joaki 488

joan 132, 256, 257, 345

jokabidea 315
jokatuak: • perpausa

K

-k: • ergatiboa
-ka 462, 476, 489
kabuz 491, 492
-kada (basokada) 185
kaixo 507, 510
kalkuluko eragiketak 215
kanpo 442
kanpoan 442
kantitatea 131
kara 442
-kari (urtekari...) 463, 476
karta izenak 205
kasa 468, 492
kasik 497
kasu! 511
kasua 38
kasu gramatikalak 331-346; • deklinabidea
kategori aldaketak: aditzondoa 56
 izena 55-56, 268-269
 izenondoa 55
katolika 72
kausa 431, 435
-kaz 427-428
ke 69, 134, 226, 352
ken 215
-ketan (jostaketan...) 362
kezkatu 429
-ki 462-463, 487, 490
-kiro (maitekiro...) 488-489

kilo 131, 185

klixek: • esapideak

-ko (izenlagun atzizkia) 241-242, 243, 301 h., 459; • leku
genitiboa

-koi 249

-koitz (*bakoitz, bikoitz*) 214

komeni 260

komunztadura: numeroa 136, 205 h., 231, 252, 334, 335
pertsona 39, 121, 322, 341, 342-343

konparaketa 95, 279-295; • *-ago, -egi, -en*

konplexuak (*osagarri*) 44

konposatuak: aditzondoak 463

hots aldaketak(*euskal, merkatal*) 245-246

izenak 71, 245-247

izenondoak 249

kontakizunak 181, 182

kontaezinak eta kontagarriak: • zenbakaitzak eta zenbakarriak

kontra 345, 419, 442, 445

kontrastea 122-123, 125, 499

konturatu (*soziatibo ala instrumentalarekin?*) 427, 429

kontuz 511

kontzesiboak 436, 481, 487

koordinazioa 250

-kor 249

Korrika 458

kostuan 359

-kotzat 380, 381, 384, 386

Kristorena 418

-kun (*bakun, hirukun...*) 214

kus-kusean 365

L

- la*: (konpletiboa: *dela...*) 487
- (modu atzizkia: *honela...*) 463, 487
- labur* 69
- laburpenak* 197
- lan egin* 340
- landa* 442
- landareen izenak* 70
- lanEAN* 354
- lantzean behin* 362, 476
- lar* 275, 294
- larregi* 293-294
- larriki* 488
- lat* (kasu atzizkia) 322; • adlatiboa
- lau* 202
- laur-* (*lauretatik etab.*) 161
- laurden* 199, 211
- laurehun, lau ehun* 161
- laurogei, lauretan hoge* 160
- lauzpabortz* 190
- lauzpasei* 190
- legez* 442, 450
- lehen* 198, 210, 280, 470, 473, 478
- lehenago* 473
- lehenbailehen* 468, 476
- lehenbizi* 463, 473
- lehenbizian* 473
- lehenbiziko* 210
- lehenbizikorik* 212
- lehendabiziko* 210
- lehenen* 473
- lehenengo* 210
- lehenengo-ta-behin* 477
- lehenengorik* 212

- lehengo* 210
- lehengo batean* 473
- lehengoan* 473
- lehengusina* 72
- lehengusu* 211
- lehenik* 212, 467, 473, 474
- lekora* 442
- lekua* 354, 358
- leku aditzondoak* 140, 469-471, 478
- leku-denborazko kasuak* 70, 151, 213-214, 346-407, 460, 505
- leku-genitiboa* 241, 300, 301 h., 322, 347, 367; • *-ko*
 - datak* 196
 - eta *-en* genitiboa 389, 424
 - eta *-rako* 377, 389
 - frakzioak 200
 - leku-denborazko kasuak: ikus.
 - multzoak (*bederatzietako handiena*) 213
 - zenbakiak izendatzeko (*batekoa...*) 205
- leku izenak* 60-62, 64
- lekuan* 442
- lekuko* 369
- lepotik* 442
- letren izenak* 60
- libre* 260
- litro* 185
- llabur* 271
- lo* 363
- lokabeak*: • perpausa
- lokuzioak*: • esapideak
- lotan* 362, 363
- lotara* 376
- lotsa* 226, 261, 420
- lotura aditzak* 256 h.
- lurrealdean izenak*: • leku izenak

luzaz 464-465
luze: izen neurgaitzekin 69
aditzondo gisa 265

M

mahats 66
maila adberbioak 230, 270, 275, 456, 457, 470-471, 475, 482, 493
mailakatu ezineko adjetiboak (adib. *begibakar*) 270
mailakatzea 269-300, 460
maitasun 226
maileguzko hitzak 244-245
mais 307
maite 226
makina bat 234, 235
makur 466
MallabiA 61
mehar 267
mehatxua 33
men-menean 362
mende 421, 442
mendeak 211
mendekoak: • perpausa
merkatal 246
merke 265, 333
mesedez 33
meza(ta)n 362-364
mezatara 376
mila 192, 217
mila bana, bina milioi etab. 217
mila esker 193
milaren 200
milioi 161, 217
mintzagaia 48, 122, 123

minus 215
modua 333, 364, 431
modu aditzondoak 140, 470-471, 476, 483
motibatiboa 323, 420, 433, 505
mugatua eta mugagabea 130 h.; • artikulua
mugatzaileak 55, 130-157, 325, 326; • artikulua
multzotik aukera egitea 213
murrizgarriak eta ez-murrizgarriak 306-308

N

-n: kasu atzizkia: • inesiboa
 subordinazio marka harridura perpausetan 34, 35, 296
 subordinazio marka zehar galderetan 30
-na (distributiboak: *bina...*) 215
NafarroA 61-62
nahiago 293
nahien 293
nahikoa 234, 235, 270, 277, 494, 496
nahikotasuna 277
nahita 490
nahitaez 492
-naka (*binaka...*) 217
nazional 245
-nean 456
negar egin 340
nehor 94; • *inor*
neka-neka 274
neke 267
nekez 94, 491
-neko(tz) 383
-ne(n)tz 30
nerau 79, 151
nerre 419

neronen 86, 112
neroni 79
neska! 509
neskatan 362
neu 79, 151
neure 86, 112
neurgaitzak eta neurgarriak 68
neurria 131, 333, 454
neurrian 364
ni 75, 151
ni neu 81, 85
nihaur 79, 151
nitan 70, 357
-no (orano etab.) 394
noiz 32, 464, 472
noiz arte 394, 472; • *arte*
noiz-edo-noiz 476
noizbait 463, 472
noizdaino 394, 472
noizdanik 472
noizdrano 394, 397
noizean behin 362, 472, 473, 476
noizeino 393
noizera: • *noiztik noizera*
noizero 472
noizetik noizera: • *noiztik noizera*
noizik behin 468, 476
noizko 472
noizko 354, 368, 369-370, 382
noiznahi 463, 472
noizpait: • *noizbait*
noiztik 472
noiztik 195, 354, 405
noiztik hona 476

- noiztik noizera* 472, 476
noiztik nora 476
nola 32, 483
nola den 484
nola edo hala 492
nola gerta 484
nola hala 143, 484, 492
nolabait 463, 484
nolabait ere 501
nolako 32, 88, 176, 296, 484
nolako gisan 484
nolakotzaileak 55, 130, 239-240
nolanahi 463, 484
nolanahi ere 501
nolarebait 485
nolatan 483
nolatsu 484
nolaz 483
nolazpait 485
nominatiboa 330; • *subjetoa*
non 32, 478
non-edo-han 482
non-edo-non 482
nonahi 463, 480
nonbait 463, 471, 480-481, 498
nondik 405
nondik nora 482
nongo 368, 370; • *gentilizoak, leku-genitiboa*
nongura 480
nontsu 99
nor 32, 87
nor bere 100
nor edo nor 92
nor ere 94

nor gehiagoka 489
nor izan (= duin izan) 88
nora-ezean 492
norabide zuzenezkoa 323, 393, 347
noraezean 365
noraino 393; • adlatibo bukatuzkoa
norako 370, 377
norantz: • norabide zuzenezkoa
norbait 91, 95-96
norbait izan (= nor izan, duin izan) 91
norbera 100, 121, 156
noreraino 393, 398
nork berak 101
nornahi 93
nortzu 99
noski 498
nozioa 470-471

O

o! 508
-*o* atzikia erdaratikako hitzetan(*tonto...*) 72
-*o-* (-*ok*, -*otan* etab.): • hurbila (mugatzailea)
objetua 38 h.
 zeharkakoa 342
 zuzena 332, 422
ohartu 429
oi! 507, 510
oilo 269
oinetako 369
-*ok*: • hurbila (mugatzailea)
okerrago 283
omen 501, 504
omenka 489

- on* 261, 267
- On* (*On Ramon agurgarria*) 311
- ondarkia* 316, 327, 464
- ondo*: modu adberbioa 488
 - maila adberbioa(*ondo polita...*) 228, 275-277, 296, 457, 471, 494
- ondoan* 358, 419, 443
- ondoegi* 488
- ondoen* 488
- ondoren* 419
- ondorik* 403
- ondorioz* 431
- onean* 364
- onen* 280
- onenean* 365, 498
- ongi*: izena (*ongia*) 459
 - modu aditzondoa 488, 490
 - ongi polita...*: • *ondo*
- ongiegi* 488
- ongien* 488
- onik* 490
- ontsa* 488
- oraidano* 394
- orain* 473
- orain aldian* 473
- orain bertan* 480
- orainago* 473, 475
- oraindano* 394, 397
- oraindik* 406, 473
- oraindik ...-ago* 291
- oraindino* 394, 473
- oraindrano* 394
- oraino* 394, 473
- oraino ...-ago* 291

- oraintxe* 479
- orano* 394
- orde* 443
- ordean* 443
- ordena ezmarkatua* 43
- ordez* 419, 443
- ordinalak* 209
- ordu* 195; • *orduak*
- orduak* 193, 288
- orduan* 287, 361, 464
- orduantxe* 480
- ordutik aurrera* 476
- oren* 195
- ori* (= *berori*) 77
- ori* (*eder galantori...*) 144
- oro* 158, 236, 237-238
- orobat* 492
- oroitu* 429
- osaba* 59, 311
- osagarriak:** aditzaren ondoren jarriak 44
 - adjetiboarenak 267
 - egiturak 41
 - ezabaketa: ikus.
 - funtzioak 38
 - perpausaren egituran 37 h.
- oso:** maila adberbioa 226, 230, 275, 299, 457, 471, 493
 - zenbatzaile orokorra 238
- osorik* 264
- ostean* 443
- ostera* 374
- osterantzean* 365, 491
- otan:* • *hurbila* (mugatzailea)
- ote* 501-502, 504
- otoi* 511

ozta 497

P

palatalizazioa 271

pare 267, 443

parean 443

partez 443

partitiboa(-ik guztiak bilduko dira hemen) 131, 323, 407

ablatiboa 403

adberbioetan 264, 462, 489, 490

adberbio superlatiboetan (*beranduenik...*) 467, 475

-en bat 93

eta bat 183

ezer eta abarrekin konparaturik 94

frakzioak (*libururik erdiak...*) 201

-ikan: ikus.

ordinalekin (*lehenik, bigarrenik...*) 212

partizipioekin (*neaturik...*) 252, 476

superlatiboarekin (*libururik politena...*) 280

partizipioa 250-254, 433, 489

partizipio-adberbio aktiboak (*esanez/esanaz*) 433

pasiboa 330, 336

patxadan 364

pean 358, 443

perpaua: adierazpen perpauak: ikus.

aginte perpauak: ikus.

baldintzako perpauak: • baldintzak

baiezko perpauak: ikus.

definizioa 27

egitura 36-49

ezezko perpauak: ikus.

ezjokatuak 28, 33

galde perpauak 29, 30; • galderak

- harridura perpausak: ikus.
- jokatuak 28
- lokabeak 27, 28
- mendekoak 27, 41, 44, 456
- motak 27-35
- perpaus ordainak** 503, 508
- pertsona izenak:** 62, 64
- pertsona izenordainak:** • izenordainak
- pisatu* 334
- piska bat:* • *pixka bat*
- pisua 333, 454
- pittin bat* 234
- pixka bat* 234, 284, 497
- pizar* 235
- pleonastikoak (forma)** 460
- plurala:** aditzaren komuntaduran: • komuntadura:
 - numeroa
 - distributiboekin 216
 - elkar* 111
 - galdetzaileak 99
 - hamar urte honetan/hauetan* 191-192, 202
 - marka izen sintagman eta ondarkian 325, 326, 331-332
 - mugatzailleetan 135
 - predikatu osagarrian 258
 - oro* 238
 - zenbatzaileekin 202, 220-236 *passim*
- plus* 215
- poliki* 227, 487
- politiko* 245
- portzentaiak** 200
- posposizioak** 329, 335, 345, 358, 374, 419, 424, 431, 438, 453, 482, 505
- poxi* 235
- poz-pozik* 274

- pozaren pozez* 418, 432
- pozik* 264
- poztu* 429
- predeterminanteak** 239
- predikatu osagarria** 38, 242, 255-267, 333, 417
 - ala adberbioa? 413
 - eta artikulua 132, 182
 - harridura perpausetan 34
 - partizipioa 254
 - izat 447
- prepositiboak** 239
- prezioa** 333, 361
- prolatiboa** 134, 446
- pseudopasiboa** 336; • pasiboa
- puntua** (laburpenetan) 197, 209
- puxka bat* 234

R

- ra:** distributiboak 216
 - kasu marka: • adlatiboa
 - = *ratu* 375
- ragino** 393
- raino** 395; • adlatibo bukatuzkoa
- rainoko** 403
- rako** 347, 377
- rakoan** 377
- rano** 393
- rantz:** • norabide zuzenezkoa
- rat** 322, 373; • adlatiboa
- ratu** (*etxeratu...*) 375
- rean** (*arean...*) 404
- ren, -rentzat** etab.: • -en, -entzat etab.
- "reproductivo-intensivas (formas)" 79

-rik: • -ik
-ro 462, 476, 488

S

-sa, -tsa 72
sakonaren sakonean 365
samar 277, 457, 494
san, santa, saindu 309
sarri 473
sarritan 474
sartu 256
segur 431
seiehun 160
seietan, seiretan 161
sekula/sekulan 361, 474
sinkretismoa 318, 327, 341
-ska 273
-sko 272, 460-461, 475
so 444
sobera 275, 293-294, 466, 494, 496
soizu 509
sori 260
sozial 245
sozialista 246
soziatiboa 117, 133-134, 323, 425, 428, 430, 505
su 69, 134, 173-174, 226, 352
subjetua 38 h., 43, 332, 421-422
superlatiboa 288; • superlatibo erlatiboa
superlatibo erlatiboa 279, 281, 411; • -en
surtan, sutan 352; • su

T

- ta* (partizipioekin) 252-253, 476, 490
- ta-* (leku-denborazko kasu marketan) 348-352, 357
- taberna izenak: • denda izenak
- tako* (partizipioekin) 251
- tar* 244-245
- tarik* 403, 404
- tasun* 268
- faz* 323; • instrumentala
- teko*, -*tekotan*: • -*tzeko*, -*tzekotan*
- ten*: • -*tzen*
- tenorez* 361
- tera*, -*terako*, -*terakoan*: • -*tzera*, *tzerako*, *tzerakoan*
- ti* (ablatiboa) 404
- ti* (beldurti...) 249
- tik*: • ablatiboa
- tikako*, -*tiko* 347, 407
- tikan* 367 •
- tiki-taka* 492
- tira* 511
- tituluak: • izenburuak
- to*: (adberbioak sortzeko: *ederto*...) 462, 488
(diminutiboa: *zikoztu*) 273
- tokia* 333
- tokian-tokian* 482
- tonta* 72
- trebe* 267
- trenez* 432
- tresna* 430
- tristerik* 264
- truk* 443, 445
- trukean* 443
- tza* 72

-tsu 99, 249, 274, 460-461, 475, 484, 486
txantxetan 365
txarrean 364
-txe: • -xe
txiki 227
txikitan 360
txikitango 368
txintxo 271
txit 225-226, 275, 457, 493
txitian-pitian 362
txo! 509
-txo 100, 273, 475, 482
txut! 509
-tzar 273
-tzat: • prolatiboa
-tzear 476
-tzeke 293, 371
-tzekotan 371
-tzen/-ten 355, 366
-tzenago 292
-tzera 376
-tzerako 377, 383
-tzerakoan 376
-tzu 99, 168

U

uf! 510
ugari 234, 235
ukan 256, 447
umetan 70, 360
umetango 368
unibertsital 246
urean, uretan 352

urre (= *hurbil*) 481
urrun 481
urrundu 345
urruti 481, 483
urteak 196
urtebete: • *bete*
urten 338, 339
*ustekabea*n 365
ustetan 491
ustez 431, 491, 492
utikan 510-511

X

xamar: • *samar*
-xe 145, 273, 460, 475, 479
-xeago 273
-xeegi 273
-xek 479 oh.
-xen 479 oh.
xerka 421
-xet 479 oh.
-xka 273
-xko 272
xoil 275, 493
xoro 271
xorta bat 234, 235
xuhur 271

Z

-z: • *instrumentala*
zabal 267
zail 261, 267

- zain* 421, 444, 492
zale 444
zati 215
zati galderak: • galderak
-*zaz* 323; • instrumentala
zazpi 192
zazpietan, zazpiretan 161
ze 296; • *zer*
zehir 443, 482
zehir estiloa 507; • *zehir galderak*
zehir galderak: • galderak
zehir objetua: • objetua
zehir 275, 493
zehaztugabeak: • *izenordainak*
zein: *galdetzailea* 32, 120, 239-240
 mailakatzaila harridura perpausetan 34, 296, 493
 nor-en orde 87-88
zein baino zain ...-ago 287
zein bere 101
zein eratan 484
zeinen 35, 296
zeinnahi 239-240
zeintzu 99
zelan 483
zelanbaist 484
zelangura 484
zelanik 483
zelannahi 484
zenbait 119, 158, 191, 220
zenbaitzu 221
zenbakaitzak eta zenbakarriak 57, 66, 173, 182, 185, 226, 233
zenbakiak 158, 160; •
zenbat 32, 35, 221, 234, 285, 496
zenbat denboran 360, 367

- zenbat (eta) ...-ago* 287
- zenbat aldiz*: • *zenbatetan*
- zenbatean* (adib. *mila pezetatan*) 354, 361
- zenbateko aditzondoak* 493
- zenbatena* 287
- zenbateraino* 402
- zenbatetan* (adib. *askotan*) 354, 360
- zenbatetaraino* 395, 398, 402
- zenbatnahi* 234
- zenbatzaileak*: *aditzonodo gisa* 466, 495
 - beste-rekin* 104
 - izen bereziekin* 65
 - izen sintagman* 55
 - izen zenbakarri eta zenbakaitzekin* 66 h.
 - mailakatzaille gisa* 270, 275 h.
 - mailakatzailleekin batera* 297-298
 - mugagabe eta mugatuarekin* 130-131
 - mugagabeak* 141
 - orokorrak* 158, 236-238
 - sailkapena* 130
 - zehaztuak* 158-219
 - zehaztugabeak* 158, 219-236
- zenbatzu* 99
- zer*: *galdetzailea* 32, 87, 239-240
 - harridura perpausetan* 34, 296
- zera*: *ikus.*
- zer edo zer* 92
- zer ere* 94
- zer moduz* 88, 484
- zer-nolak, zer-nolakoak* 459
- zer ordutan* 361
- zera* 89
- zerbait* 91, 95-96
- zerbaitto* 100

- zerbaitzu* 99
- zernahi* 93, 239-240
- zero* 204
- zero deribazioa* 458
- zero marka* 331
- zerok* 79
- zeron* 106
- zerori* 79
- zerorren* 112
- zertako* 370, 384
- zertako* 354, 368
- zertan (adib. lanean)* 354, 362-364
- zertara* 354, 376
- zertaraino* 393, 395, 402
- zertarako* 370, 384
- zertatik* 354, 405
- zertaz (= zergatik)* 433
- zertsu* 99
- zertxobait* 100
- zertzu* 99
- zeru* 60
- zeu* 79
- zeuek* 79
- Zigoitia* 61
- zikoizto* 273
- zilar* 269
- zilegi* 260
- zinetan* 365
- zinez* 491
- zintzo* 264-265, 466
- zirkunstantzia* 469-471
- zizkuan* 364
- zki (desohorezki...)* 487
- zko* 241, 243, 304

zombait 222; • *zenbait*
zombat 222; • *zenbat*
zorigaitz 269
zoriontsu 260
zorri 269
zorrotz 465
zortzi 219
zozoska 273
zu 75, 76, 84
ZuberoA 61
zuek 75, 77
zuetara 357
zuetarik 357
zuhaur 79
zuihauk 79
zuok 77
zutan 357
zuzen 466

EGLU (eraskina)

A

- a bukaera(*alaba...*) 81, 88-90, 99-102, 107-108
- ablatiboa 80, 177
- absolutua 80, 153
- adberbioak 50, 76, 151-152
- aditza 29, 34, 38, 51, 75
- aditzoina 69, 74
- adizlagunak 44
- adlatiboa 167
- adlatibo bukatuzkoa 80
- adlatibo soila 80, 167
- ai bukaera (*jai...*) 81, 109-110
- aitzitik 28
- aitzurren 80
- aldiz 28
- au bukaera (*gau...*) 81, 111-112
- Azkoitia 89
- Azpeitia 89

B

- baitan* 125
- baitara* 81
- banatzailea* (-ko: *hamabi libera eguneko...*) 58, 200
- BasaburuA* 89
- bat* 145
- bata* 145
- batak* 145
- batzu* 146
- batzuak* 146
- behintzat* 28
- ber* 136

bera 81, 135-136
beraiek 135
berak 135
berau 126
beraz 136
bere 136
berok 117
berori, beroriek 117, 127, 137
bertan 135-136
berton 136, 151
bihar 152
bizidunak 81, 91-102
BizkaiA 89

D

-dako (prolatiboa) 104
datiboa 158
deklinabidea 77-201
denbora (hitz elkarketa) 67
denbora adberbioak 51, 152
destinatiboa 80, 191-201
deus 144
DeustuA 89
diptongoak 81, 109-112
diskurtsuaren inguramena 43
-dun 52-54

E

edozer 139
egun 152
-ei bukaera (sei...) 109
-ekiko 51, 54

-ekilako 51, 54
-ekin 81
-en 55
-endako 80
-entzako 51
-entzat 80
erakusleak 126-137
ergatiboa 156
eritzi (oneritzi...) 75
ErmuA 89
errespetuzko formak 117
-etaz 80
etsi 75
etxen 80
etzi 152
eurak 137
eurok 117, 137
euror 120
ezer 139
ezezkoak 35

F

funtzio egitura 25, 36-37

G

galdegaia 25, 30, 31 h.
galdetzaileak 138-140
-gana 81, 125
-ganik 125
-garri 74
gaur 152
-gaz 81

genitiboa 80, 182
genitibo edutezkoa 80
gerok 121
geu 121
gizonetan, -tara 94
gu 115
guhaur 121

H

hai 128
haiexek 133
hala, -xe, -ko, -koxe 152
halaxeko 152
han 151
hanpadura 45-46
hantxe 152
hau 126
hauek 126
hauexek 129
hauxe 129
helburua (hitz elkarketa) 68
hemen 151
hementxe 152
heroni 120
heror 120
herori 120
heu 120
hi 114
hihaur 120
hiru 148
hiruak 148
hirurak 148
hitz elkarketa 63-76

hitz ordena 15-46
hola 152
honela, -xe, -ko, -koxe 152
honexelako 152
hor 151
hori 127
horiak 127
horiexek 131
horixe 131
horrela, -xe, -ko, -koxe 152
horrexelako 152
hortaz 127
hortxe 152
hura 128
huraxe 81, 133
hurbiltze adlatiboa 80, 171

I

ihizin 80
-ikan 80
inesiboa 160
inesibo arkaikoa 80
instrumentala 186
irazkina 30 h.
Iruñea 88-89
iturburua (hitz elkarketa) 68
izen bereziak 59-60, 72 h., 83
izen sintagma 21-23, 79
izenkia 69
izenlagun deskribatzaileak 50
izenondoak 21, 52 h., 56 h., 67, 75 h.
izenordain indartuak 35, 118-125, 129-137
izenordain mugagabeak 141-144

J

justaposizioa (hitz elkarketa) 71

K

-ka 76

-kako (*bakarkako...*) 51

-ko 49-60

komitatiboa 80

kopulatiboa (hitz elkarketa) 66, 75

L

laguntzailearen posizioa 34

leku adberbioak 151-152

leku genitiboa 164

leku izenak 86-87

M

Mallabia 89

mintzagaia 26 h.

mintzagai egitura 25

mintzagai hanpatua 28

mintzagai isildua 27

motibatiboa 189

muga adlatiboa 80, 174

mugakizuna 67

mugatzailea (hitz elkarketa) 67

N

nerau 118
neroni 82
neu 82, 118
ni 113
nihaur 82, 118, 125
noiz 152
noizbait 152
noiznahi 152
nominatiboa 80
non 151
non nahi 151
nonahi 151
nonbait 151
nor 138
norabide zuzenezko adlatiboa 80
norbait 141
nornahi 143
nortzu 81, 138

O

objetua 38 h.
-oi (arrazoi...) 109
ordena ez-markatua 37 h.
ordena markatua 40
-otaz 81
-oz 81

P

partitiboa 80, 155
partizipioa 50

Pausua 89

pertsona izenak 83-85

pertsona izenordainak 113-125

posposizio sintagma 50

prolatiboa 80, 201

puska 68

R

-rak (zenbakietan: *hirurak*...) 148-149

-rako 80

S

soziatiboa 80, 184

subjetua 38 h.

sei 150

T

-tako: genitiboa (*batetako*...) 57-58

prolatiboa (*zuretako*...) 104

-tan 125

-tara 125

-tarik 125

-tikan 80

-tzako 51

-tzat 80

U

-ui (*ipui*...) 109

Z

- zati* 68
- zebok* 125
- zeboni* 125
- zein* 140
- zeina, zeinak* 140
- zeintzu* 140
- zenbait* 147
- zenbaitzu* 147
- zenbat* 147
- zenbatzaileak* 56 h., 145-150
- zer* 139
- zera* 139
- zerbait* 142
- zernahi* 143
- zerok* 124-125
- zeror* 123
- zerori* 123
- zertaz* (hitz elkarketa) 67
- zertzu* 81, 139
- zeu* 123
- zeuek* 124
- zeurok* 125
- Zigoitia* 89
- zu* 115
- zuek* 116
- zuhaur* 123
- zuihauek* 124-125

EGLU II

A

- a (galdezkoa) 485, 486, 498-501
- ablatiboa 104
- absolutua 100
- adberbioa 475-478
- aditu* 103
- aditz bakunak 24, 39, 43
- aditz bereziak 153-164
- aditz elkartuak 24, 43-46
- aditz erroa 27
- aditz izena 29, 35-36, 67, 97-109; • -tzea, -tzeko, -tzen, -tzera etab.
- aditz modalak 502 h.
- aditz motak 24, 39-64
- aditz multzoa 23 h., 483-516
- aditz oina 26, 67-77, 352
- aditz sailak 47-64
- aditzea dut* 471
- adizki ez jokatuak 26-30, 65-109
- adizki jokatuak 30-32, 111-152, 397-482, 498-516
- adizki perifrastikoak 30, 111-146, 355-357, 372, 489
- adizki semisintetikoak (*ekartzak, uztazu...*) 362
- adizki sintetikoak: • adizki trinkoak
- adizki trinkoak 32, 147-152
 - aginte adizkiak 352, 354
 - aginte adizkien paradigmak 358-365
 - ahai* -ekin 461
 - aspektu puntuala 406
 - ba-* aurrizkiarekin 489
 - baldintzazko adizkiak 370
 - eta aditz bereziak 155 h.
 - eta *ari izan* 439-440

- eta perifrastikoak 113-114
- ohi* -rekin 463
- paradigmak 221-347
- partikula modalekin (*omen, ote, al...*) 503, 504, 507
- perpausaren hasieran *ba-* gabe 494-495
- adjetiboa** 81
- adlatiboa** 104
- adlatibo bukatuzkoa** 106
- afaldu* 49
- aginduak** 68, 392, 418, 422-3, 471; • aginte adizkiak, zehar aginduak
- aginean, aginik* 481
- aginte adizkiak** (agintekera) 33, 349-365, 404, 422-423, 467
- ahal** (tasuna: +ahal, -ahal) 134
- ahal*: (ahalezkoa) 35, 377, 429, 430, 455-461, 486, 502-504
(desirazkoa) 502, 504
(galdezkoa): • *al*
- ahala* 76, 90
- ahalezkoa** 413, 415, 429, 502
- ahalko* 459, 503-504
- ahantzi*: • *ahaztu*
- ahaztu* 48, 104
- aitzin* 75, 90
- al* 455-456, 486, 498, 501-516
- ala* 74, 499, 506
- albait-* 353
- aldegin* 45
- alegiatzkoa** 131, 370 h., 379-383, 404-405, 426-429, 432-434
- alokutiboa** 136, 385-395
- amaitutzat* 82
- apodosia** 369
- arau* 75, 90
- arazi*: • erazleak
- ari izan* 34, 101, 103, 156-159, 161, 408, 437-440

- ari du* 49, 438
ariaz 87
ariko 158
aritu 158
arituko 158
aritzen 158
-arren 91; • *-tzearren*
arte 75, 90
artikulua 74, 82
artino 90
artio 75, 90
asmoa 469
aspektua 30, 113, 114 h., 403, 404, 406-412
 aditz berezietan 155 h.
 aditz modalak 503, 504
 aditz trinkoetan 149
 aginte adizkiak 352
 eta tempusa 126
aspektugabea 120, 404, 415
atertu du (eguraldia) 49
aspektu komuntadura 93
atxeki, atriki: erabilerak 103, 149, 409
 paradigmak 252
-au (*kantau* etab.) 117
aurretik 90
azentua 509

B

- ba-**: (baiezkoa) 471-472, 486, 488-497, 508, 509
 (baldintzazkoa) 33, 369 h., 418, 420, 422, 423, 426-7, 428,
 511
ba-...ere 378
ba(da) 493

- BADADI/BADEZA** 375-376, 377, 422
bai 490
bai edo 506
baia? 500
baietz 93
bai/ez galderak 513
baiezpena 488-497
BAILETORREN 426
baimena 421
baino lehen 91
bait 511
bait... -en: • **BAILETORREN**
bakunak (aditz motak): • aditz bakunak
baldin 369
baldintzazko adizkiak 33, 367-383;
• *ba-* (baldintzazkoa), **BALEDI/BALEZA,**
BALETOR,
-**TU (IZAN) BALITZ/BALU, -TUKO**
BALITZ/BALU,
-**TZEN BALITZ/BALU**
baldintzazko balioa 105, 107, 501
baldintzazko perpausak 369
BALEDI/BALEZA 381, 427, 429
BALETOR 370-372, 404-405
balio ukan 48, 50, 99, 162
baliteke, balezake 378
batera 92, 102
bazkaldu 49, 57
begiratu: erabilerak 49, 57
izen gisa 85-86
behar ukan 35, 89, 161, 374, 406, 433, 448-453, 502-503
behar nuke 433
beharbidean 90
beharko 453

beharra (eta *beharrik*) 35, 100, 454
beharrean, beharrik (= -tzear) 481
berezkoak (aditz motak) 24, 39
berorika 353-354
berri 503, 507-508
bezain fite 91
bezain laster 91
bezain sarri 91
bezala 91
bide 453, 486, 487, 494, 501-516
bitartean 90
bizi 84
bizi izan 160, 161, 406
bizitzen da 161 oh.
borondatezko aditzak 422
bortxaz 87
burua (neure...) 55-56
burutua 115, 404, 405-406, 411, 458; • perfektua
burutu berria 471

C

consecutio temporum: • denbora egokiera

D

d- (adizkien marka) 135, 139, 140, 142
DADIN/DEZAN, DADILA/DEZALA 423, 456-457
DADINEAN/DEZANEAN etab. 423
daiteke eta *dateke* 134 h.
DAITEKE/DEZAKE 136, 377-378, 415, 430, 433-434, 455, 457
datiboa 101; • NORI sintagma
DATOR 155 h., 370-372, 405, 406 h., 411, 417, 419
DATORKE 151, 415, 429

-de pluralgilea 144
debekua 453
deika 158
deiktikotasuna: • *deixia*
deitu 49, 57
deixia 400, 402
denbora 124 h., 399, 403, 404, 416
denbora egokiera 369, 426
denbora erlazioa 402
denborazko balioa 105, 107, 501, 514
desira 502, 512-514
destinatiboa 106
didaskaliak 72
dimititu 49
distiratu 49
dita(i)ke 135
dizula (*Jainkoak dizula egun on!*) 365
doinua 498, 499, 513
-du 116
dugun (*edan, etab.*) 365
duke 134 h.

E

-e- pluralgilea 141-143, 144
ebaki 224
ebentuala 371, 373 h., 418, 420, 423
ebilki 150
edan (izen gisa) 85
edasi 223, 410
**edin:* erabilera 118-119, 351, 409, 456; • laguntzaileak
paradigmak 31, 170, 355
edo 74, 503, 505-506
eduki: agintekera 363

- erabilerak 101, 106, 149, 409, 454, 470, 471-472, 477-481
- paradigmak 264
- **edun*: laguntzaile gisa 118-119, 149; • *ukan*, laguntzaileak
paradigmak 31, 182
- egiantza** 502, 514
- egibalioa** 486, 468
- egiguk** 362
- egin**: aditz elkartuak 44
 - agintekera 363
 - egiten du* (eguraldia) 49
 - erabilerak 35, 86, 93-94, 409-410, 467, 471
 - laguntzaile gisa 31, 118, 121, 123-124
- egiteko** 107
- egoki** 150
- egon**: agintekera 359
 - alokutiboa 393
 - ez dagoela zetan ikaratu...* 74
 - paradigmak 228
 - perifrasi multzoetan 34, 35, 101, 103, 106, 440, 441, 454,
468-469, 472, 474-477, 481
 - trinkoa 149, 409
- eguraldia** 49
- ei** 486, 501-516
- ekarki** 150
- ekarri**: agintekera 364
 - erabilera 149, 409
 - paradigmak 272
- ekartzak** 362
- ekin**: agintekera 359
- elkar** 55-56
- elkartuak (aditz motak): • aditz elkartuak
- emadazu** 362
- eman**: aditz elkartuak 44
 - trinko gisa 409

- en (geroaren marka) 116
- entzun: erabilerak 57, 103, 410, 419
 - paradigmak 308
- entzutea daukat 471
- eragon 223
- erakutsi: trinko gisa 410
- erabilera 113
- erabili: paradigmak 280
 - trinko gisa 409
- erabilki 150
- eragilea 41, 60 h.
- eragin: • erazleak
- eragon 409, 442-443
- erahazi 224
- erakustak 362
- eramaki 150
- eraman: erabilerak 35, 149, 409, 465-466
 - paradigmak 286
- erasi 223, 409, 410
- eratorriak (aditz motak) 24
- eratzan 224
- erauntsi 84, 410, 442-443
- erautsi 224, 409
- erazi: • erazleak
- erazleak 25, 41-43, 52, 56, 60 h., 77
- erazo: • erazleak
- erdu 365
- ere 91, 503, 505, 506-507
- ergatiboa 99, 121, 474
- erion: paradigmak 256
- eritzi: erabilera 409
 - paradigmak 312
- eritzi 43

- eroan* erabilerak 465-466
 - trinko gisa 409
- erori* 223
- erosi* 149, 224
- erlatiboak* 88, 493
- eroan*: paradigmak 294
- erran*: paradigmak 316
- erraz* 100
- erreala* (baldintza) 371, 373-379
- errefrauak* 69, 73
- erreguak* 471
- erregutu* 422
- erregistroak* 388 h.
- errepikakorra* (aspektu) 407, 418, 419, 424, 479
- esakerak* 93
- esan*: erabilera 149
 - izen gisa 84-85
- esapideak* 69, 75
- esateko* 107
- eskatu* 422
- eskertu* 57
- eta* 75, 90, 506
- etan* (*pentsetan* etab.) 117
- ete* 516
- etorkizuna*: • geroaldia
- etorri*: agintekera 360
 - alokutiboa 393-4
 - erabilera 149, 409
 - paradigmak 234
- etsi* 224
- etsi* 43
- etzan*: paradigmak 258, 409
- eutsi*: agintekera 362
 - erabilera perifrastikoa 442-443

- laguntzaile gisa 31, 118, 121, 123, 409, 410
- existitu* 49
- ez* 486, 488-497, 508, 509
- ez da?* 499
- ez edo* 506
- eza?* 500
- ezagutu*: erabilera 419-420
 - paradigmak 149, 320
 - trinko gisa 410
- **ezan*: erabilera 118-119, 456, 351; • laguntzaileak
 - paradigmak 31, 190, 356
- ezburutua* 115, 117, 404, 410, 459
- ezetz* 93
- ezezpena* (ukapena) 423, 430, 455-456, 488-497, 504, 505, 516
- ezin* 35, 44, 76, 86, 377-378, 430, 461, 488, 489, 493-494, 502-503
- ezina* 472
- ezinezko ondorio hipotetikoa*: • ondorio irrealak
- ezta?:* • *ez da?*

F

- faltan* 90
- fokalizazioa* 71
- forma eta erabilera* 113
- funtzionatu* 49

G

- gabe* 91
- gain* 102-103
- gainera* 102
- gaitasuna* (burutzeko ahala) 430, 433, 472
- gaitz* 100
- galdegaia* 489, 490, 495, 509

- galdegai hanpatua 491
- galdegin 512
- galderak 108, 392, 498 h.; • zati galderak
- galdera erretorikoak 68, 501, 513
- galduzat 82
- gale 447
- gatik 91; • -tzeagatik
- gei ukan 34, 444 h.
- genitiboa 102, 455
- gero 92, 102
- geroa (-TUKO) eta geroaldia 113, 115, 116, 125-126, 421
 - aditz berezietan (*nahiko du...*) 155 h.
 - aditz modalekin 447-448
 - ahal geroarekin desira adierazteko 513
 - ahal -ekin (*ahalko etab.*) 459-460
 - baldintzetan (*etorriko bada...*) 374
 - behar geroaldia adierazteko 452-453
 - eta deixia 401
 - ezin -ekin 494
 - hurren/hurran/hullan 482
 - ke -dunak (*datorke...*) 151, 416-417; ikus.
 - menturazko balioa (= *segur asko*) 412, 421
 - oraina geroaldiaren esanahiarekin 31, 405, 418, 420
 - tempusak vs. denborak 404
 - tzeke izan/egon 468-470
 - tzera egon 468
 - tzera joan 467
- geroz(tik) 92
- gertagarria (baldintza): • ebentuala
- "gnomiques" 418
- goazen 418
- gogo ukan 34, 89, 444 h.
- gogoratu 419
- gosaldu 49

gura ukan 34, 89, 159, 444 h., 502-503
guraen ukan 448
gurago ukan 161 oh., 448
gurako (*gura* -ren geroa) 447-448
gustatu 419

H

harremanak 76, 84, 87
harridura perpausak 68, 108, 392, 493, 516
harritzeko 468
hartu: aditz elkartuak 44
hartu-emanak: • *harremanak*
hasi: erabilerak 103
 hasi du (eguraldia) 49
hasiera 467
hasteko 469
haugi 365
hauteman 103
hautuzko perpausak 74
helburua 104, 107
heldu 164
helduki 150
hi 391
hika 388
hil 51 h.
hipotesiak: • baldintzazko adizkiak, b. balioa, b. perpausak
hirugarren pertsona 142
hitz egin 45
hurren, hurran, hullan (= burutzear) 482, 503, 507-508
huts 87
huts egin 46

I

- i (partizipioen marka) 116
- ibili*: agintekera 360
 - erabilerak 34, 103, 149, 157, 409, 441, 442
 - paradigmak 240
- ibilki* 150
- idazu* 365
- idoki* 224
- iduri* 163
- igaran, igaro* 225, 410
- igo* 57
- igon*: • *igo*
- igorri* 224
- iguzu* 365
- ihardetsi* 224
- iharduki*: paradigmak 332
 - trinko gisa 410
- ihardun*: erabilerak 34, 103, 149, 409, 440
 - paradigmak 328
- ikasi* 48, 103
- ikusi*: erabilerak 55, 103, 409, 419
 - paradigmak 336
- ikusteko* 469
- ikutu* 57
- ikuzi* 224
- imini* 224
- in* (= eman) 224, 365
- indazu* 365
- inesiboa* 103, 157-158
- inkoatiboak* 25, 52, 56
- inotsi* 409
- inperatiboa*: • aginduak, aginte adizkiak
- inperatsonalak* 51 h., 63, 450, 472

- instrumentala 92, 102, 157-158, 474-475
- interesatu* 419
- intonazioa: • doinua
- **io* (*diot, nioen...*): erabilera 409
 - paradigmak 298
- ipini* 224
- iragan, irago* 225, 410
- iragana* 113, 125, 127-129, 404, 424-426, 430-431
- iraganaldia* 31, 125-126, 401, 405-406, 420, 424, 430
- iraganaldiko baldintza irrealak* 379
- iragankortasuna* 47 h., 439, 440, 441, 442, 445, 447, 449-450, 463, 470, 471, 473, 474, 478, 480, 481
- irakin* 49, 409
- iraun*: agintekera 364
 - erabilerak 48, 409
 - paradigmak 340
- **iro(n)* 31, 118, 121, 123, 409
- irten* 57
- irudi*: agintekera 364
 - erabilerak 93-94, 409
 - paradigmak 344
- it-* pluralgilea 143
- iten* (*izaiten etab.*) 117
- itzuli* 84
- izan*: • laguntzaileak, *ukan*
 - aditz elkartuak 44, 46, 159 h.
 - aditz trinko gisa 409
 - agintekera 361
 - alegiazko burutuan (*etorri izan bazina...*) 428
 - alokutiboa 393
 - badate zeh alha* 73-74
 - hiru izan diferente 119
 - inesiboarekin 103
 - izen gisa 86

- laguntzaile gisa 118-119, 122-124, 149
- paradigmak 168
- partizipioarekin 474-481
- perifraisi multzoetan 106, 441, 446, 451-452, 464, 468-469, 472
- izeki* 223
- izen sintagma* 23, 81

J

- jaiki* 223
- jaitsi* 224
- jakin*: agintekera 365
 - erabilerak 47, 48, 103, 149, 409, 420
 - paradigmak 304
- jantzi* 56, 447
- jardun*: • *ihardun*
- jariol/jarin/jariatu* 149, 409
- jarraiki*: erabilera 149, 409
 - paradigmak 260
- jarraikorra* (aspektu) 407, 418, 420, 424, 473
- jarraitu*: trinko gisa 409
- jaugin (jaurin)* 225, 365, 409
- joaki* 150
- joan*: agintekera 361
 - alokutiboa 394
 - erabilerak 35, 104, 149, 409, 465, 467, 473
 - paradigmak 246
- joan-etorriak* 84, 87
- joateko* 107
- jokatu gabeko perpausak* 88 h.
- jostetan* 158

K

- ka* 157-158
- kausazkoak* 108
- kausazko balioa* 107
- ke-dun adizkiak* 130, 135, 151, 353, 370, 377-378, 404, 413-417, 429-434
- ketu* (*etorriketu da*) 464
- ki* aditz puntukarietan (*ibilki etab.*) 149-150
- ko*: geroaren marka 116; • -*TUKO*
partizipioekin (-*ikako*, -*iko*, -*tako*) 88; • -*TURIKAKO*, -*TURIKO*,
-*TUTAKO*
- kodatze unea* 400
- komeni izan* 163, 406, 422
- komunztadura*: tempusena: • denbora egokiera
pertsonena 139-140, 445, 449, 468, 470, 474-475, 476
- konpletiboa* 106, 425
- kontakizunak* 70
- konturatu* 419
- kontzesiboa* 91
- koordinazioa* 108, 491-492, 499, 506, 507
- kurritu* 49

L

- L-* (adizkietan) 135, 140, 142
- la* 422, 512
- lagundu* 49, 57, 103, 104-105
- laguntzaileak* 30-31, 117-124, 165-219, 393-395, 409
- laguntzailearen ezabaketa* 94
- lan egin* 45
- lanean* 158
- LEDIN/LEZAN, LEDILA/LEZALA* 428

legi (lei) 429
leike 123-124
leku genitiboa 106
lekuan 90
-LETOR 131-133, 426; • BALETOR
LETORKE 131-133, 415, 432
LETORREN 426
LITEKE/LEZAKE 136, 381, 415, 433
luzatu du (eguraldia) 49

M

maitatu 162
maite ukan 162
maiztasuna: • errepikakorra
mendeko perpausak 88 h., 421, 426, 493, 511
mendekotasun markak 421, 426, 429
menturazkoa 134, 412, 413, 421, 425, 429, 430, 431
merezi ukan 50
mintzatu 164
mintzo izan 164
modaltasuna 502
modismoak 94
modua 30, 114, 121-124, 134-138, 151, 351, 403, 404, 413-417, 421
mugagabea (aspektu) 408, 418, 419, 424
munta ukan 99

N

-n: aditz oin eta partizipioen atzizkia 115
 iraganaren marka 133
 lehen pertsonako inperatiboetan: *goazen* 418
 mendekotasun marka 421-422
nahi ukan 34, 89, 100, 159, 422, 433, 444 h., 502-503

nahi nuke 433
nahiago ukan 161 oh., 448
nahien ukan 448
nahikatu 160
nahiko (*nahi* -ren geroa) 160, 447-448
nahiz (eta) 91
-nean 418, 420, 423
negarrez 158
neke 100
nekez 488, 489
nika? 499-500
NOR, NOR-NORK, NOR-NORI, NOR-NORI-NORK motako
aditzak 25-26, 47 h.; • iragankortasuna, pertsona markak
NOR izuna 48
NORI 58 h., 447, 451

O

-o- (datiboaren 3. pertsona marka) 143
obligazioa 469, 470
ohartu 419
ohi 35, 462, 503-505
ohitu 103
ohitura (ohizkotasuna) 462-466, 504-505
omen 486, 501-516
omen (izen gisa), *omenka* 515
ondoan 75
ondoren 90
ondorio hipotetikoa 413, 415, 432, 433
ondorio irrealak 380, 426, 430, 431
optatiboa 418
orain 400, 401
oraina 125-126, 404, 417-423
orainaldia 125-126, 401, 421

ordez 90
ordu 75, 90
orduan 400, 401
orduko 90
orogal 76
orohar 76
ostean 90
ote 486, 498-500, 501-516

P

partikulak 36
partikula modalak 501-516
partitiboa 74, 91, 472
partizipioa 28, 36, 67, 69, 76, 81-94, 115-116, 352, 473-480; • -TU
pasiboa 474; • inbertsonala
pentsatu 419
perfektua (aspektua) 411, 424-425, 471, 478-480; • burutua
perifrasi multzoak 34, 114, 435-482
perpaus elkartuak 93
perpaus koordinatuak 72
perpaus lokabeak 68
perpaus txertatuak 73
pertsona 30, 114, 121-124, 139-146, 152, 423
persona markak 139, 141-142
pisatu 48
pluralgileak (plural markak) 139, 141, 143-146
posibilitatea 430, 433
posposizioak 75, 90
potentziala: • ahalezkoa
predikatu osagarria 82, 89
protasia 369
puntukaria (puntuala) 149, 155 h., 404, 406, 438-439, 441

R

-ra ala *-ratu* 40
-ra-: • erazleak
-ratu 40

S

sail aldaketak 51
salerospentak 76
saltoka 158
sar-atera 77
sarrerazi 52
soziatiboa 103
subjetoa 438, 439-440, 468, 474-475
subjuntiboa 137, 138, 354, 392, 422, 423, 426
subjuntibo zaharra 138, 418
subordinazio markak: • mendekotasun markak
susmoa 502, 515-516

T

-ta(ko): • *-TUTA(KO)*
-te pluralgilea 141, 143, 144
-tea, -tean, -teko etab.: • *-TZEA* etab.
tempusa 30, 114, 115, 121-133, 150, 353, 399, 403, 404-406
tituluak 94, 108
-TU 24, 40, 116, 444, 449, 454, 458, 459, 462, 464, 505, 507; •
partizipioa
-TU (IZAN) BALITZ/BALU 375, 379-380, 404-405, 428
-TU DA/DU 125, 127 h., 373, 420
-TU DATEKE/DUKE 414, 429
-TU LITZATEKE/LUKE 380, 415, 432
-TU ZATEKEEN/ZUKEEN 380, 414, 415, 431
-TU ZEN/ZUEN 127 h., 375, 379, 420, 424

- TUA(K) 82, 89, 90
- TUAGATIK 91
- TUAREN 109
- TUAZ 92, 109, 473
- TUaz batera 92
- TUKO 116-117, 459
- TUKO BALITZ/BALU 379, 380, 427, 429
- TUKO DA/DU 155, 374, 411, 413, 421
- TUKO DATEKE/DUKE 414, 429
- TUKO LITZATEKE/LUKE 136, 415, 432, 433
- TUKO ZATEKEEN/ZUKEEN 380, 413, 414, 415, 431
- TUKO ZEN/ZUEN 115, 127, 375, 380, 413, 415, 425, 430, 431
- turen 116
- turenko 116-117
- TURIK 82, 89, 90, 91-92
- TURIKAKO 88
- TURIKO 88
- TUTA 92
- TUTAKO 88
- tuten 117
- TUTZAT 82
- TUZ 92, 473
- TUz gero 92
- tza- pluralgilea 139, 143
- tzat 82
- TZEA 36, 100, 104, 108, 109, 445, 449, 471
- TZEAGATIK 108
- TZEAK 50, 99
- TZEAN 104
- TZEAR 480-481
- TZEAREKIN 103
- TZEAREN 102, 109
- TZEARI 101, 439, 468
- TZEAREN 108

- TZEAZ 102-103, 109
- TZEKO 35, 106-107, 454, 468-470
- TZEKOA 106-107
- TZEKOTAN 107
- TZEKO(T)Z 107
- TZEKOTZAT 107
- TZEN 35, 36, 100, 103-104, 105, 108, 117, 437-443, 459, 462-463, 464, 466-467, 473, 505
- TZEN BALITZ/BALU 379, 380-381, 427, 429
- TZEN DA/DU 155 h., 373-374, 405, 407 h., 410-411, 419
- TZEN DATEKE/DUKE 413, 414, 429
- TZEN LITZATEKE/LUKE 432
- TZEN ZATEKEEN/ZUKEEN 413, 414
- TZEN ZEN/ZUEN 375, 410-412, 424
- TZEN ZATEKEEN/ZUKEEN 431
- TZER 480-481
- TZERA, -TZERAT 35, 75, 104-106, 439, 466-468
- TZERAINO 106
- TZERAINOKO 106
- TZERAINOKOAN 106
- TZERAKO 105
- TZERAKOAN 105
- TZERIK 36, 100, 471-472
- TZETIK 104
- TZEZ 102

U

- ukan*: • **edun*
- aditz elkartuak 44, 159 h.
 - alegiatzko burutuan (*jakin izan bazenu...*) 428
 - badugu zer pentsa...* 73-74
 - **edun* vs. *dut (ukan)* 83, 122
 - laguntzailea vs. *nagusia* 119

- perifrasi multzoetan 106, 445, 451-452, 470, 471-472, 477-481
trinko gisa 409
ukapena: • ezezpena
ukifu: izen gisa 85
ulertu 419
urten: • irten
usatu 103
uste ukan 89, 163
utzi 57, 103, 104-105
uztazu 362

X

- xuka** 388

Z

- z-** (adizkien marka) 135, 140, 142
-z- pluralgilea 143
zalantza 498, 502, 506, 512, 514, 515-516
-zale 447
zati galderak 498, 500
zauri, zaurizte 365
ZEDIN/ZEZAN, ZEDILA/ZEZALA 376-377, 426, 428
zehar aginduak 107, 422
zehar galderak 73, 500
zer gerta ere 75
zeregin(ak) 87
zertan 437
ZETORKEEN 416, 430
ZETORREN 370-372, 406 h., 410-412, 424
zirkunstantzialak 90, 108
ZITEKEEN/ZEZAKEEN 378, 415, 432

ziurtasun neurria 486, 498, 501-503
-z-ki- pluralgilea 143
zu eta zuek 141
-ztatu 40
-z-te 141
zuka 388

Liburu hau
1988.eko Abenduaren 3an,
Franzisko Xabier,
euskararen zaindariaren egunean
argitaratua duzu.